Lietas Nr. C30727012
Lietas arhīva Nr. CA-0551-14/32

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 22.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Strelča

Tiesneši I.Zaļā un I.Stuberovska

ar tiesas sēdes sekretāri D.Indāni

piedaloties prasītāja pārstāvei zv.advokātei H.Mikitānei

atbildētāja pārstāvim /pers. C/

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par ceļa servitūta nodibināšanu sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013.gada 15.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1.] Prasītājs/pers. D/ cēlis prasību Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā pret atbildētāju /pers. E/ par ceļa servitūta nodibināšanu, lūdz ar tiesas spriedumu nodibināt braucamā ceļa servitūtu 99 kvm. platībā kalpojošajā nekustamajā īpašumā /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, reģistrēts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, par labu valdošajam nekustamajam īpašumam /adrese B/, kadastra Nr./numurs B/, kas reģistrēts Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā Nr./nodalījuma numurs B/; atzīt, ka pēc tiesas sprieduma spēkā stāšanās ceļa servitūts saskaņā ar Civillikuma 1235.pantu ir ierakstāms Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, kadastra Nr./numurs A/, /adrese A/kā kalpojošam nekustamam īpašumam, par labu valdošajam nekustamajam īpašumam Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./nodalījuma numurs B/, kadastra Nr./numurs B/, /adrese B/.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1130., 1231., 1158., 1135., 1146., 1235.pantu.

[2.] 2012.gada 17.oktobrī, kā arī 2013.gada 29.janvārī atbildētāja iesniegusi paskaidrojumus, kuros norādīts, ka prasību neatzīst un lūdz to noraidīt (l.l.35-38., l.l.51-54).

[3.] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2013.gada 15.jūlija spriedumu civillietā C30727012 (C-2893-13/19), /pers. D/ prasība pret /pers. E/ par ceļa servitūta nodibināšanu noraidīta.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka Prasītājam īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – zemes gabalu 788 kv.m. platībā, uz kura atrodas namīpašums - viena 3-stāvu dzīvojamā ēka (saskaņā ar inventarizācijas dokumentiem liters Nr.1) /adrese B/, apzīmējums kadastrā Nr./numurs B/, nostiprinātas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./nodalījuma numurs B/.

Īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – zemes gabalu 481 kv.m. /adrese A/, apzīmējums kadastrā Nr./numurs A/, Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./nodalījuma numurs A/nostiprinātas atbildētājai.

Prasītājs savā prasībā lūdz nodibināt atbildētājai piederošajā zemes īpašumā /adrese A/ braucamā ceļa servitūtu, tādā veidā lūdz apgrūtināt atbildētājas nekustamo īpašumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1231.pantu servitūtus nodibina: 1) ar likumu; 2) ar tiesas spriedumu; 3) ar līgumu vai testamentu.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka nodibinot servitūtu ar tiesas spriedumu, tiesai ir jārespektē īpašnieka pilnīgas varas tiesības pār lietu un nodibināt servitūtu ar spriedumu tiesa drīkst tikai nepieciešamības gadījumā.

Tiesa, noklausoties prasītāja pārstāves un atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus un pārbaudot lietas materiālus ir konstatējusi, ka piekļūt prasītājam piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese B/, apzīmējums kadastrā Nr./numurs B/, var arī citādi, nešķērsojot atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/.

Tiesa atzinusi, ka minētajam prasītāja nekustamajam īpašumam ir iespējams piekļūt arī citādi, neizmantojot un neapgrūtinot atbildētājas nekustamo īpašumu, tas ir, prasītāja īpašumam var piekļūt no Senču ielas, Rīgā pa Senču ielas atzaru un pa nekustamā īpašuma /adrese C/ koplietošanas ceļu, nešķērsojot atbildētājai piederošo zemes gabalu.

Tiesa konstatējusi, ka no lietas materiālos esošā SIA /Nosaukums A/ sertificētas mērnieces /pers. G/ 2012.gada 12.decembrī izgatavotā prasāmā ceļa servitūta aprēķina redzams, ka prasītāja nekustamais īpašums /adrese B/, robežojas ar Senču ielas atzaru un robežojas ar nekustamo īpašumu, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/.

No lietas materiālos esošās izdrukas no Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas redzams, ka nekustamais īpašums zemes gabals /adrese C/, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/, Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījums Nr./nodalījuma numurs C/, ir apgrūtināts ar koplietošanas ceļu 189 kv.m platībā.

No lietas materiālos esošās Valsts zemes dienesta 2012.gada 11.oktobra sagatavotās 2000.gada 25.oktobra Robežu plāna kopijas zemes vienībai, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/, /adrese C/, ir redzams, ka gar nekustamo īpašumu /adrese C/ robežu, kas robežojas ar prasītāja nekustamā īpašuma /adrese B/ robežu 20, 06 metru garumā, ir koplietošanas ceļš 189 kv.m platībā.

No lietas materiālos esošās Valsts zemes dienesta izsniegtā Izkopējuma no Nekustamā īpašuma vienotā kadastra informācijas sistēmas telpiskajiem datiem zemes vienībai, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs A/, redzams, ka Senču iela un tās atzars, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs D/, robežojas ar prasītāja nekustamo īpašumu /adrese B/, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs B/.

Lietas materiāliem pievienots zvērināta tiesu izpildītāja Kaspara Selecka 2012.gada 12.novembra akts Nr.1013, no kura redzams, ka 2012.gada 12.novembrī /adrese B/ tiesu izpildītājs fiksējis faktu, ka starp dzīvojamo māju /adrese B/ un /adrese C/ atrodas piebraucamais ceļš.

Izvērtējot iepriekš minētos rakstveida pierādījumus tiesa secinājusi, ka šādā situācijā nosakot ceļa servitūtu, apgrūtinot atbildētājai piederošo zemes gabalu /adrese A/, bez noteiktas nepieciešamības tiktu aizskartas zemes īpašnieka tiesības uz zemes lietošanu un uz savu īpašumu. Civillikuma 927., 1036., 1039.pants nosaka īpašnieka pilnīgas varas tiesības pār lietu, t.i., pār savu īpašumu, kas var būt ierobežota tikai ar sevišķi noteiktiem ierobežojumiem.

Pirmās instances tiesa izvērtējot lietā esošos pierādījumus secinājusi, ka prasītājam kā galvenais pamats ceļa servitūta nodibināšanai ir fakts, ka uz prasītājam piederošā zemes gabala /adrese B/ ir daudzstāvu ēka, un aiz tās ir prasītāja lielākā zemes gabala daļa 452 kv.m, kurai prasītājs nevar piekļūt nekādi citādi, kā tikai izmantojot atbildētājas zemes gabala nelielu daļu, kas pakļaujas prasītāja īpašumam, un kas ceļa servitūta noteikšanai ir aprēķināts 99 kv.m platībā.

Tiesa ņēmusi vērā, ka tiesas sēdē prasītāja pārstāve norādīja, ka namīpašumam /adrese B/ vēsturiski bija caurbrauktuve uz zemes gabala daļu, kas atrodas aiz namīpašuma, bet tagad caurbrauktuves vietā ir izbūvēti dzīvokļi.

Atsaucoties uz Civillikuma 1139.pantu un 1135.pantu, kurš paredz, ka servitūts nodibināms, ja tā ir nepieciešamība valdošā īpašuma labumam (Civillikuma 1135.pants), bet ne lai radītu zināmas ērtības vai labierīcības valdošā nekustamā īpašuma īpašniekiem, tiesa atzinusi, ka nosakāmi tikai tādi servitūti, kas ir absolūti nepieciešami, lai nodrošinātu ēkas īpašnieka piekļūšanu savam īpašumam, tā uzturēšanu, bet nav nosakāmi servitūti, lai nodrošinātu pēc iespējas ērtāku tās izmantošanu.

Tiesa norādījusi, ka par pamatu braucama ceļa servitūta nodibināšanai tiesas ceļā nevar būt prasītāja pārstāves paskaidrojumos norādītais, ka namīpašumam patreiz nav caurbrauktuves uz nekustamā īpašuma daļu, kas atrodas aiz namīpašuma, ņemot vērā prasītāja pārstāves norādīto, ka namīpašumā šāda caurbrauktuve vēsturiski ir pastāvējusi, bet tagad tās vietā ir izbūvēti dzīvokļi.

Līdz ar to, prasītāja prasītais servitūts – braucamā ceļa servitūta nodibināšana, kas saistīta ar faktu, ka prasītājam ir nepieciešams piekļūt nekustamā īpašuma daļai, pastāvot piekļuvei pie nekustamā īpašuma pa diviem ceļiem gan pa Senču ielas atzaru, gan pa nekustamā īpašuma /adrese C/, koplietošanas ceļu, uzskatāms par tā izmantotāja ērtību, nevis par absolūto nepieciešamību Civillikuma 1139.panta izpratnē.

Prasītājs savā prasībā atsaucas uz Civillikuma 894.pantu, ka reāli dabā eksistējošais braucamais ceļš lietots jau agrāk. Faktiskais lietojums ir nepietiekams servitūta nodibināšanai. Faktisks lietojums (vienreizējs vai atkārtots) nepiešķir valdījumu. Ir nepieciešams konstatēt, ka servitūta nodibināšana ir nepieciešama, lai tas dotu labumu valdošajam īpašumam ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146.pants).

Faktiskais lietojums nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesību, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtībā. Apstākļi, kuru tiesiskais regulējums dots Civillikuma 894.pantā, paši par sevi nerada servitūta tiesību. Faktiskais lietojums var kalpot kā apstāklis, kas apliecina nepieciešamību nodibināt servitūtu, lai nekustamam īpašumam tiktu dots labums Civillikuma 1146.panta izpratnē.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka par pamatu braucamā ceļa servitūta nodibināšanai tiesas ceļā nevar būt prasītāja norāde uz to, ka prasītājs un trešās personas kā prasītāja nekustamā īpašuma lietotāji piekļūšanai zemes gabalam un dzīvojama mājai līdz šim ir varējuši izmantot kā braucamo ceļu atbildētājas nekustamā īpašuma daļu.

Pirmās instances tiesa arī atsaukusies uz Civillikuma 1.pantā norādīto labas ticības principu, kas nozīmē, ka katram civiltiesiskās saistības dalībniekam savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ņemot vērā pretējās puses intereses. Saskaņā ar labas ticības principu personai var tikt liegta subjektīvo tiesību izlietošana, ja izrādās, ka otras puses pretējās intereses saskaņā ar konkrētiem apstākļiem atzīstamas par svarīgākām.

Tādējādi pamatojoties uz iepriekš minēto tiesa atzinusi, ka prasītāja servitūta nodibināšanas prasība ir noraidāma, jo nav konstatēta valdošā nekustamā īpašuma nepieciešamība servitūtu nodibināt. Nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu un tiesa atzinusi, ka prasītāja īpašumam var piekļūt no Senču ielas, Rīgā pa Senču ielas atzaru un pa nekustamā īpašuma /adrese C/ koplietošanas ceļu. Tiesa uzskatījusi, ka vēl viena ceļa servitūta nodibināšana ir zināmu ērtību radīšana nekustamā īpašuma /adrese B/, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs B/īpašniekam un šāda servitūta nodibināšana nav nepieciešamība nekustamā īpašuma /adrese B/, apzīmējums kadastrā Nr./numurs B/ labumam, kā arī neatbilst samērīguma principam un Civillikuma 1.pantā noteiktajam labas ticības principam. Bez tam tiesības uz svešas lietas lietošanu var iegūt ne tikai ar servitūtu bez maksas, bet arī ar citiem tiesiskiem institūtiem, piemēram, ar nomas līgumu (Augstākās tiesas Senāta lieta Nr.SKC-392).

Tiesa atzinusi, ka pie šādiem apstākļiem nav pamatota arī prasītāja prasība par braucamā ceļa servitūta nostiprināšanu zemesgrāmatā.

[4] Par minēto tiesas spriedumu prasītāja pārstāve iesniegusi apelācijas sūdzību, tajā pārsūdzot spriedumu pilnā apjomā zemāk minēto apsvērumu dēļ.

[4.1.] Kaut arī spriedums ir ļoti garš, sastādīts uz 10 lapaspusēm, faktiski pirmajās 6,5 lapaspusēs tiesa tehniski atreferē un citē gan prasītāja, gan atbildētāja puses iesniegtos pieteikumus, iebildumus, viedokli un pievienotos dokumentus, pat pušu atsauces uz Senāta Civillietu departamenta spriedumiem, kas pieņemti citās tiesvedības, faktiski ar citu prasības būtību. Tikai sākot no sprieduma 7.lapaspuses vidus, tiesa ir izteikusi savu viedokli un nolēmuma motīvus par /pers. D/ celto prasību. Tiesa citējusi Civillikuma 1231.pantu - ka servitūtu var nodibināt ar tiesas spriedumu, ja prasītājam citādi nav iespējams piekļūt savam zemes gabalam, kā tikai izmantojot piekļūšanu caur citai personai piederošu zemes īpašumu.

/pers. D/ prasības pieteikumā (l.l.4-6), un 2013.gada 6. februārī tiesai iesniegtajos papildus rakstveida pierādījumos un iebildumos uz atbildētāja rakstveida paskaidrojumiem (l.l.43-44 un pēc 60.lpp.) ir norādījis, ka savam zemes gabalam /adrese B/452 kvm platība, kas atrodas aiz dzīvojamās ēkas, nevar piekļūt nekādi citādi, kā tikai un vienīgi, braucot caur atbildētājas /pers. E/ zemes īpašuma daļu, kas pieguļ prasītāja zemes gabalam un iet gar dzīvojamās ēkas sāna galu (l.l.46, 60, un vairākas krāsainās fotogrāfijas pie 2013.gada 6.februāra iesnieguma).

Prasītāja piekļūšanas iespēju zemes gabala daļai 80 kvm platībā /adrese B/no Senču ielas atzara (strupceļa) puses tiesa spriedumā nesaprotami un neatbilstoši faktiskajai situācijai novērtējusi kā prasītāja iespēju piekļūt visam savam zemes īpašumam pa nekustamā īpašuma /adrese C/ koplietošanas ceļu, nešķērsojot atbildētājai piederošo zemes gabalu /adrese A/. Taisot tādu atzinumu, tiesa ir labticīgi kļūdījusies. Prasītājs neizmanto un viņam nav nepieciešamības izmantot /adrese C/īpašumā noteikto koplietošanas ceļu 189 kvm platībā, jo tas nekādi nav saistīts ar prasītāja zemes īpašumu /adrese B/.

Dabā gan viņš, gan trešās personas piekļūšanai (piebraukšanai) nekustamā īpašuma /adrese B/ zemes gabalam reāli izmanto kaimiņu zemes gabala /adrese A/nelielu daļu, kas pieguļ zemes gabalam /adrese B/, ko sertificēta mērniece aprēķinājusi ceļa servitūta noteikšanai 99 kvm platībā (l.l.46).

[4.2.] 2013.gada 5.februārī no publiski pieejamiem Valsts zemes dienesta datu bāzes datiem prasītājs izdrukāja VZD kadastru kartes izdruku, kurā ietilpst prasītāja un atbildētājas nekustamie īpašumi un kartes skata izdrukā pārskatāmi ir redzama piekļuves iespēja no Senču ielas, tajā skaitā - prasītāja zemes īpašumam /adrese B/ jau esošajā VZD kadastru kartē ir iezīmēta piekļūšana pa piebraucamo ceļu caur atbildētājas zemes īpašumu /adrese A/, pie tam - kartē redzams, ka piebraucamais ceļš turpinās līdz pat zemes īpašumam ar kadastra Nr./numurs F/, kā to reāli dabā izmanto.

No publiski pieejamas „google map" prasītājs izdrukāja vizualizācijai 2 foto (no augšas), kurās redzama prasītājam un atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu saistība dabā, ar sarkanu iekrāsojumu prasītājs bija norādījis prasāmā ceļa servitūta atrašanās vietu.

2013.gada 5.februārī uz 13 krāsainiem fotouzņēmumiem situācijas vizualizācijai prasītājs nofotografēja dabā esošo situāciju prasītāja nekustamajā īpašumā /adrese B/ un atbildētājas īpašumā /adrese A/, kurās labi redzama prasītāja prasāmā ceļa servitūta atrašanās vieta, prasītāja zemes īpašums, atbildētājas zemes īpašums un uz tā esošo automašīnu sniegā iebrauktās sliedes ir apliecinājums prasītāja teiktajam, ka reāli dabā zemes īpašumu pa prasāmā ceļa servitūta daļu lieto ne tikai prasītājs, bet arī citas personas, turpinot braukšanu taisni līdz citiem nožogotiem zemes īpašumiem.

[4.3.] Prasāmais ceļa servitūts ir vienīgā piebraukšanas iespēja prasītāja zemes īpašumam /adrese B/ 452 kvm platībā caur atbildētājas zemes īpašuma pašu malējo daļu /adrese A/. Prasītais ceļa servitūts nav prasīts valdošā - prasītāja nekustamā īpašuma ērtību labad, bet gan nepieciešamības labad, kā vienīgai iespējamai piekļūšanai prasītāja zemes gabalam 452 kvm aiz dzīvojamās mājas. Citu piekļūšanas iespēju šim zemes gabalam prasītājam nav, tā ir absolūta nepieciešamība.

[4.4.] Tiesa sprieduma 9. lapaspusē pirmajā rindkopā prasības noraidīšanai vērtējusi faktu, ka dzīvojamai mājai /adrese B/ senāk bijusi caurbrauktuve, bet tagad nav. Minētā caurbrauktuve ir pastāvējusi padomju varas gados. Padomju varas gados Rīgas pilsētas pašvaldības iestādes to ir likvidējušas, kā daudzām Rīgas pilsētā esošām dzīvojamām mājām, likvidētās platības vietā izveidojot dzīvokļus un piešķirot tos apdzīvošanai. Caurbrauktuves likvidāciju nav veicis prasītājs, un prasītājam nav juridisku tiesību izlikt no dzīvokļiem šīs ģimenes, lai atjaunotu ēkā caurbrauktuvi uz zemes gabalu aiz ēkas.

[4.5.] Taisot spriedumu lietā, tiesa nav vērtējusi Civillikuma 1160.pantu - ka nodibinot ceļa servitūtu, tajā ietilpstošās tiesības var visādi aprobežot - atbilstoši Civillikuma 1137.panta noteikumiem - ka servitūta faktiska izlietošana var būt aprobežota kā laika, tā arī vietas vai izlietošanas veida ziņā, tātad, var attiekties arī tikai uz nekustamā īpašuma daļu. Prasītājs necēla prasību par servitūta attiecināšanu uz visu kalpojošo nekustamo īpašumu, bet tikai uz vismazāko, nepieciešamo daļu 99 kvm platībā gan dzīvojamās ēkas sāna gala sienu kā vienīgo iespējamo piekļūšanas variantu savam nekustamajam zemes īpašumam, kas atrodas aiz dzīvojamās mājas, un ko dabā izmantoja gan visi iepriekšējie īpašnieki, gan prasītājs, un pret ko nekad nekādus iebildumus laika gaitā nebija cēlusi atbildētāja.

Rezumējot teikto, prasītājs lietā pieņemto tiesas spriedumu uzskata par nepamatotu un neatbilstošu ne faktiskajiem apstākļiem, ne materiālajām tiesību normām.

Lūdz izskatīt lietu pēc būtības, taisīt lietā jaunu spriedumu, apmierinot prasītāja /pers. D/ celto prasību šajā lietā par ceļa servitūta nodibināšanu ar tiesas spriedumu.

[5.] Tiesas sēdē prasītāja pārstāve uz pilnvaras pamata zv.advokāte H.Mikitāne prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem pamatiem un lūdza apmierināt, kā arī papildus lūdza pievērst uzmanību tam, ka tiesa pirmajā instancē ir kļūdījusies, norādot spriedumā, ka prasītājs savam nekustamajam īpašumam var piekļūt pa /adrese C/ piebraucamo ceļu. Tas ir pilnīgi nesaistīts ar /pers. D/ īpašumu. Koplietošanas ceļš attiecas uz /adrese C/ īpašumu un braucot pa to ir strupceļš, nevar tikt klāt zemes gabalam, kas ir aiz dzīvojamās mājas. Piebraukt zemes gabalam var, bet piekļūt aiz dzīvojamās mājas nevar. Padomju laikā šai mājai bija caurbrauktuve, bet tās vietā ir izveidoti dzīvokļi, kas redzams no izdrukas. Apelācijas sūdzību pamato ar Civillikuma 1160.un 1137.pantu, kas nosaka, ka ceļa servitūtu var noteikt ar konkrētu aprobežojumu un tas var attiekties uz kādu noteiktu īpašuma daļu. Šajā gadījumā tas attiecas uz īpašuma daļu, kuru nekādi nevar izmantot, jo nav noteikta piekļuves iespēja.

Atbildētāja pārstāvis uz pilnvaras pamata /pers. C/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina un lūdza noraidīt, kā arī paskaidroja, ka izlietošanas servitūts var būt tikai kādā daļā no kalpojošā īpašuma, bet valdošam īpašumam servitūta tiesības tiek piešķirtas visam īpašumam. Šeit ir nedalīta vienība, gan māja, gan zeme. Ja nepieciešams piekļūt pie īpašuma, tad nepieciešams nodibināt servitūtu, nav teikts, ka kādam jāpiešķir servitūts. Piekļuve ir, tālāk katrs izmanto savu īpašumu kā vēlas. Nevar prasīt, lai tiktu nodrošināta piebrauktuve no visām pusēm. Tas ir nereāli, pie nekustamā īpašuma katram ir tikai viena piebraukšana nodrošināta. Prasījums ir tikai ērtības labad, kas ir nepamatoti.

Motīvu daļa

Civillietu tiesu kolēģija, uzklausījusi lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus un rakstveida pierādījumus, atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir nepamatotas un noraidāmas zemāk minēto iemeslu dēļ.

[6.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apmērā, kā lūgts šajās sūdzībās, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[6.1.] Civillietu tiesu kolēģija ir konstatējusi, ka lietā nodibināti un netiek apstrīdēti pirmās instances tiesas konstatētie fakti:

Saistībā ar vadošo Nekustamo īpašumu /adrese B/. ar kadastra Nr./numurs B/, kas sastāv no zemes gabala 788 kv.m. platībā, uz kura atrodas trīsstāvu dzīvojamā ēka (liters Nr.1) īpašnieks ir prasītājs /pers. D/, ko apliecina Rīgas pilsētas Zemesgrāmatas nodalījuma Nr./nodalījuma numurs B/ izdruka.

Saistībā ar kalpojošo nekustamo īpašumu, nekustamā īpašuma /adrese A/, ar kadastra Nr./numurs A/, kas sastāv no neapbūvēta zemes gabala 481 kv.m. platībā īpašniece ir /pers. E/, un to apliecina Rīgas pilsētas Zemesgrāmatu nodalījuma Nr./nodalījuma numurs A/ izdruka (l.l.10).

Prasītājam/pers. D/ un atbildētājai /pers. E/ piederošie nekustamie īpašumi /adrese B/ un /adrese A/ savstarpēji robežojas kā blakus esoši īpašumi.

Starp iepriekš minēto abu nekustamo īpašumu īpašniekiem nav noslēgts Līgums par ceļa servitūta nodibināšanu.

2012.gada 14.maijā prasītājs ierakstītā vēstulē nosūtījis atbildētājai rakstisku priekšlikumu par savstarpēja līguma noslēgšanu par ceļa servitūta nodibināšanu, kuru viņa atstājusi bez ievērības, tādējādi jautājumu atrisināt ārpustiesas kārtībā nav izdevies.

[7.] Izvērtējot iepriekš nodibinātos faktus, to savstarpējā saistībā ar lietā esošajiem pierādījumiem, piemērojamām tiesību normām un apelācijas sūdzībā minētajiem argumentiem, Civillietu tiesu kolēģija nonāk pie sekojošiem secinājumiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1130.pantu servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to lietošanas ziņā aprobežota

kādai noteiktai personai vai zemes gabalam par labu.

Saskaņā ar Civillikuma 1231.pantu servitūtus nodibina: 1) ar likumu; 2) ar tiesas spriedumu; 3) ar līgumu vai testamentu.

Tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar Civillikuma 1135.pantu servitūtam jādod labums tā izlietotājam. Atbilstoši Civillikuma 1231.pantam servitūtu tiesība var tikt nodibināta ar tiesas spriedumu, bet nodibinot servitūtu ar tiesas spriedumu, tiesai jārespektē īpašnieka pilnīgas varas tiesība pār lietu, un nodibināt servitūtu ar spriedumu tā drīkst tikai nepieciešamības gadījumā (G.Višņakova, K.Balodis, Civillikuma komentāri, Rīga, Mans īpašums, 1998.gads, 130.p.)

[7.1.] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija, noklausoties prasītāja pārstāves un atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus un pārbaudot lietā esošos rakstveida pierādījumus atzīst par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka piekļūt prasītājam piederošajam nekustamajam īpašumam/adrese B/, apzīmējums kadastrā Nr./numurs B/, var arī citādi, nešķērsojot atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/.

Tādējādi Rīgas apgabaltiesas civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītāja nekustamajam īpašumam ir iespējams piekļūt arī citādi, neizmantojot un neapgrūtinot atbildētājas nekustamo īpašumu, tas ir, prasītāja īpašumam var piekļūt no Senču ielas, Rīgā pa Senču ielas atzaru, nešķērsojot atbildētājai piederošo zemes gabalu.

Kā redzams no lietā esošā SIA /Nosaukums A/ sertificētas mērnieces /pers. G/ 2012.gada 12.decembrī izgatavotā prasāmā ceļa servitūta aprēķina, prasītāja nekustamais īpašums /adrese B/, robežojas ar Senču ielas atzaru un robežojas ar nekustamo īpašumu, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/ (l.l.46).

Savukārt no lietas materiālos esošās izdrukas no Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas redzams, ka nekustamais īpašums zemes gabals /adrese C/, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/, Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījums Nr./nodalījuma numurs C/, ir apgrūtināts ar koplietošanas ceļu 189 kv.m platībā (l.l.39, 40).

No lietas materiālos esošās Valsts zemes dienesta 2012.gada 11.oktobra sagatavotās 2000.gada 25.oktobra Robežu plāna kopijas zemes vienībai, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs C/, /adrese C/, izriet, ka gar nekustamo īpašumu /adrese C/ robežu, kas robežojas ar prasītāja nekustamā īpašuma /adrese B/ robežu 20, 06 metru garumā, ir koplietošanas ceļš 189 kv.m platībā (l.l.58).

Lietas materiālos esošais Valsts zemes dienesta izsniegtais Izkopējums no Nekustamā īpašuma vienotā kadastra informācijas sistēmas telpiskajiem datiem zemes vienībai, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs A/, apstiprina, ka Senču iela un tās atzars, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs D/, robežojas ar prasītāja nekustamo īpašumu /adrese B/, ar apzīmējumu kadastrā Nr./numurs B/(l.l.56).

No lietas materiālos esošā zvērināta tiesu izpildītāja Kaspara Selecka 2012.gada 12.novembra akta Nr.1013, izriet, ka 2012.gada 12.novembrī /adrese B/ tiesu izpildītājs fiksējis faktu, ka starp dzīvojamo māju /adrese B/ un /adrese C/ atrodas piebraucamais ceļš (l.l.59).

[7.2.] Tādējādi Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka nosakot ceļa servitūtu, apgrūtinot atbildētājai piederošo zemes gabalu /adrese A/, bez noteiktas nepieciešamības tiktu aizskartas zemes īpašnieka tiesības uz zemes lietošanu un uz savu īpašumu, ar ko tiktu pārkāptas Civillikuma 927., 1036., 1039.panta prasības, kas paredz īpašnieka pilnīgas varas tiesības pār lietu, t.i., pār savu īpašumu, kas var būt ierobežota tikai ar sevišķi noteiktiem ierobežojumiem.

Kā izriet no pušu paskaidrojumiem, prasītājs kā pamatu ceļa servitūta nodibināšanai ir norādījis faktu, ka uz prasītājam piederošā zemes gabala /adrese B/ ir daudzstāvu ēka, un aiz tās ir prasītāja lielākā zemes gabala daļa 452 kv.m, kurai prasītājs nevar piekļūt nekādi citādi, kā tikai izmantojot atbildētājas zemes gabala nelielu daļu, kas pakļaujas prasītāja īpašumam, un kas ceļa servitūta noteikšanai ir aprēķināts 99 kv.m platībā.

Saskaņā ar Civillikuma 1139.pantu katram, kam pieder servitūtu tiesība, jāizlieto tā taisnprātīgi, saudzējot pie tam pēc iespējas cita īpašuma tiesību.

Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta un Judikatūras nodaļas tiesu prakses apkopojuma „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūtu tiesībām" secinājumus un vienlaikus Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 12.augusta spriedumā lietā Nr.SKC-192/2009 pausto atziņu, ka nosakāmi tikai tādi servitūti, kas ir absolūti nepieciešami, lai nodrošinātu ēkas īpašnieka piekļūšanu savam īpašumam, tā uzturēšanu, bet nav nosakāmi servitūti, lai nodrošinātu pēc iespējas ērtāku tās izmantošanu.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotiem apelātora argumentus par konkrētā ceļa servitūta nepieciešamību, jo konstatē, ka lietā nav pierādīta servitūta nepieciešamība, jo piekļuve prasītāja īpašumam ir, bet servitūts domāts tikai prasītāja ērtībām.

Civillietu tiesu kolēģija arī atzīst par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka par pamatu braucamā ceļa servitūta nodibināšanai tiesas ceļā nevar būt prasītāja pārstāves paskaidrojumos norādītais, ka namīpašumam patreiz nav caurbrauktuves uz nekustamā īpašuma daļu, kas atrodas aiz namīpašuma, ņemot vērā prasītāja pārstāves norādīto, ka namīpašumā šāda caurbrauktuve vēsturiski ir pastāvējusi, bet tagad tās vietā ir izbūvēti dzīvokļi, tā kā prasītājam pastāv iespēja atjaunot caurbrauktuvi, lai piekļūtu zemes īpašumam, kas atrodas aiz ēkas.

Tādējādi prasītāja prasītais servitūts – braucamā ceļa servitūta nodibināšana, kas saistīta ar faktu, ka prasītājam ir nepieciešams piekļūt nekustamā īpašuma daļai, pastāvot piekļuvei pie nekustamā īpašuma pa Senču ielas atzaru, uzskatāms par tā izmantotāja ērtību, nevis par absolūto nepieciešamību Civillikuma 1139.panta izpratnē.

Tāpat Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotu prasītāja atsauci uz Civillikuma 894.pantu, ka reāli dabā eksistējošais braucamais ceļš lietots jau agrāk, tā kā ceļa izlietošana uzskatāma par lietojumu, bet ne par tiesību valdījumu. Faktiska ceļa lietošana līdz servitūta ierakstīšanai zemesgrāmatā tiks uzskatīta tikai par lietojumu, kas balstīta vienīgi uz īpašnieka piekrišanu. Faktiskais lietojums ir nepietiekams servitūta nodibināšanai. Faktisks lietojums (vienreizējs vai atkārtots) nepiešķir valdījumu. Ir nepieciešams konstatēt, ka servitūta nodibināšana ir nepieciešama, lai tas dotu labumu valdošajam īpašumam ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146.pants).

Faktiskais lietojums var kalpot kā apstāklis, kas apliecina nepieciešamību nodibināt servitūtu, lai nekustamam īpašumam tiktu dots labums Civillikuma 1146.panta izpratnē.

Tādējādi Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija par pamatotu atzīst pirmās instances tiesas secinājumu, ka par pamatu braucamā ceļa servitūta nodibināšanai tiesas ceļā nevar būt prasītāja norāde uz to, ka prasītājs un trešās personas kā prasītāja nekustamā īpašuma lietotāji piekļūšanai zemes gabalam un dzīvojama mājai līdz šim ir varējuši izmantot kā braucamo ceļu atbildētājas nekustamā īpašuma daļu.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka strīda izšķiršanā piemērojams Civillikuma 1.pants, kas paredz, ka katram civiltiesiskās saistības dalībniekam savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ņemot vērā pretējās puses intereses. Saskaņā ar labas ticības principu personai var tikt liegta subjektīvo tiesību izlietošana, ja izrādās, ka otras puses pretējās intereses saskaņā ar konkrētiem apstākļiem atzīstamas par svarīgākām.

Atbildētājas īpašumā esošais zemes gabals ir ievērojami mazāks nekā prasītāja īpašumā esošais, tādējādi nosakot braucamā ceļa servitūtu tiktu aizskartas zemes īpašnieces tiesības uz zemes lietošanu un uz savu īpašumu, samazinot arī tā vērtību.

Pamatojoties uz iepriekš minēto Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība kā nepamatota ir noraidāma, tā kā nav konstatēta valdošā nekustamā īpašuma nepieciešamība servitūtu nodibināt, tā kā pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu no Senču ielas, Rīgā pa Senču ielas atzaru.

Bez tam Civillietu tiesu kolēģija piekrīt pirmās tiesas atzinumam, kas nostiprināts judikatūrā, ka tiesības uz svešas lietas lietošanu var iegūt ne tikai ar servitūtu bez maksas, bet arī ar citiem tiesiskiem institūtiem, piemēram, ar nomas līgumu (Augstākās tiesas Senāta lieta Nr.SKC-392).

Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatā pareizi ir novērtējusi lietas apstākļus, tos pamatoti saistot ar lietā gūtajiem pierādījumiem, līdz ar to taisījusi atbilstošu spriedumu.

Tā kā prasība noraidīta, saskaņā ar Civilprocesa likuma 140.panta sesto daļu atceļams ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 14.septembra lēmumu piemērotais prasības nodrošinājums.

[8.] Tā kā prasība noraidāma, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu, kas nav samaksāti iepriekš Ls 8,69, kas atbilstoši Latvijas Bankas noteiktajam valūtas kursam ir EUR 12,37 (divpadsmit euro 37 centi) piedzenami no prasītāja valsts ienākumos.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu prasītājam ir nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu-10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93.pantu, 97.pantu, 140.panta sesto daļu, 193.pantu, 204.^{1}pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

/pers. D/ prasību pret /pers. E/ par ceļa servitūta nodibināšanu noraidīt.

Atcelt prasības nodrošinājumu, kas uzlikts ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2012.gada 14.septembra lēmumu, saskaņā ar kuru tika ierakstīta Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā Nr./nodalījuma numurs A/ apgrūtinājuma atzīme /pers. E/, personas kods /personas kods/, piederošajam nekustamajam īpašumam /adrese A/, kadastra numurs /numurs A/.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 12,37 (divpadsmit *euro* 37 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valstij veicama sekojošā kontā:

Saņēmējs: Tiesu administrācija

Konta Nr. LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316

Saņēmēja banka: Valsts kase

Kods TRELLV22

Iemaksas mērķis: **21499** ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (atbildētāja vārds un uzvārds, ja atbildētājs ir fiziska persona, vai juridiskas personas nosaukums).

Pēc valsts ienākumos piedzenamo ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas samaksu apliecinošais dokuments jāiesniedz Rīgas apgabaltiesā.

Noteikt /pers. D/, personas kods /personas kods/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas iesniedzot kasācijas sūdzību par to Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums pieejams no 2014.gada 5.februāra.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Strelča

Tiesneses I.Zaļā

I.Stuberovska